

ZdrovveLove

**co nastolatek i nastolatka o
seksualności wiedzieć powinni**

„ZdrovveLove – co nastolatek i nastolatka o seksualności wiedzieć powinni”

Cykl zajęć obejmuje 8 godz. lekcyjnych po 45 minut, o następującej tematyce:

1. Wprowadzenie do seksualności
2. Dojrzewanie – rozwój psychoseksualny
3. Anatomia – zdrowie i higiena
4. Metody planowania rodziny i antykoncepcja
5. Ryzykowne zachowania seksualne i infekcje przenoszone drogą płciową
6. Role płciowe i społeczne
7. Bezpieczne relacje – cz. I
8. Bezpieczne relacje – cz. II

- 1) Co typowego dla swojej płci lubisz robić?
- 2) Czego typowego dla swojej płci nie lubisz robić?
- 3) Co nietypowego dla swojej płci lubisz robić?

Role płciowe i społeczne

Role płciowe

(z ang. gender roles)

- sposób zachowania, który w danej kulturze postrzegany jest jako typowy , akceptowalny i pożądany dla danej płci.
- Role płciowe są różne w różnych kulturach.
- Niepisane „zasady” mówiące o tym, co mogą i powinni robić mężczyźni, a co mogą i powinny robić kobiety.
- Te zasady zwykle nie mają nic wspólnego z budową, predyspozycjami męskiego czy kobiecego ciała. Np. stereotypowo przyjmuje się, że dziewczynki mogą być wrażliwe i płakać, a „chłopaki nie płaczą”. W rzeczywistości każda z płci przeżywa emocje i ma prawo do ich wyrażania.

Role płciowe

- zmieniają się w czasie – to co kilkanaście lat temu było typowe, przestaje nim być;
- ludzie różnią się w postawach wobec ról płciowych;
- dają ścisłe, sztywne wytyczne i ramy zachowań, które mogą dawać poczucie bezpieczeństwa, równocześnie ograniczają autentyczną ekspresję.

Role płciowe

- Niektóre aspekty naszego funkcjonowania wynikają z budowy czy fizjologii danej płci, np. tylko kobiety miesiączkują, tylko organizm męski produkuje spermę. Wszystkie inne aspekty, które nie wynikają bezpośrednio z anatomii bądź fizjologii wynikają z tradycji.
- Np. W Polsce przyjmuje się, że tylko kobiety noszą spódnice i suknie, a w innych regionach tradycyjnie robią to również mężczyźni np. szkockie spódnice noszone tradycyjnie przez mężczyzn czy galabija – tradycyjna szeroka szata noszona przez arabskich mężczyzn, przypomina nieco europejską długą koszulę nocną).

Obraz:

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Arab-Market-2.jpg>

<https://pixabay.com/pl/szkocja-dudy-instrument-szkocki-2080442/> CCO Creative Commons

Płeć społeczno-kulturowa

- (ang. *gender*) oznacza sposób pojmowania, postrzegania i przypisywania pewnych cech i zachowań kobiecie i mężczyźnie przez społeczeństwo i kulturę.
- Definiuje role płciowe (stereotypy płciowe).
- Odbieganie od tych oczekiwań wiąże się często z negatywnymi konsekwencjami, np. wyśmiewanie osób, które odbiegają od tych oczekiwań. Z tego powodu ludziom może być trudno przełamywać stereotypy płciowe, gdy mają na to ochotę.

Kiedy to się zaczyna?

- Badania socjologów płci pokazują, że proces ten zaczyna się już od narodzin, a nawet wcześniej.
- Odpowiedz na pytanie o płeć („Chłopiec czy dziewczynka?”) determinuje często wybór garderoby, zabawek a także wpływa na odmienne reakcje na te same zachowania u chłopca i dziewczynki, co może wzmacniać i osłabiać poszczególne cechy.

„Jaki z Ciebie silny chłopiec”
(koncentracja na sprawności)

vs

„Jaka piękna dziewczynka”
(koncentracja na wyglądzie)

Obraz: <https://pixabay.com/pl/niemowl%C4%99ta-kochanie-ch%C5%82opc%C3%B3w-2028267/> CCO Creative Common

Płeć biologiczna

Płeć biologiczna (ang. sex)

- Odnosi się do cielesności. To szereg różnorodnych cech fizycznych i anatomicznych, które różnicują ludzi między sobą (np. narządy płciowe zewnętrzne, narządy płciowe wewnętrzne, karyotyp, cechy płciowe które rozwijają się w okresie dojrzewania itd.).
- Płeć jest przypisywana przy narodzeniu i odnotowywana w akcie urodzenia, zwykle na podstawie wizualnego oglądu zewnętrznej anatomii i na podstawie binarnej wizji płci (dwie kategorie - żeńska lub męska).

Osoba interpłciowa

(ang. intersex, gdzie inter – między, sex – płęć biologiczna)

osoba, której płęć biologiczna nie może zostać jednoznacznie zaklasyfikowana jako „męska” lub „żeńska”. W ciele pojawiają się charakterystyki zarówno kobiece, jak i męskie lub trudno je jednoznacznie zaklasyfikować jako kobiece lub męskie.

Dawniej określano taką osobę *hermafrodytą*, obecnie odchodzi się od tego słowa ze względu na negatywne nacechowanie.

Czy wiesz, że...

- zwykle ludzie rodzą się chromosomami płciowymi XX- kobieta, XY – mężczyzna, jednak czasami zdarza się inny układ chromosomów płciowych, np. XXY, XXX i inne.
- Z perspektywy czysto biologicznej można każdą z tych możliwości teoretycznie potraktować jako odrębną płć!

Tożsamość płciowa

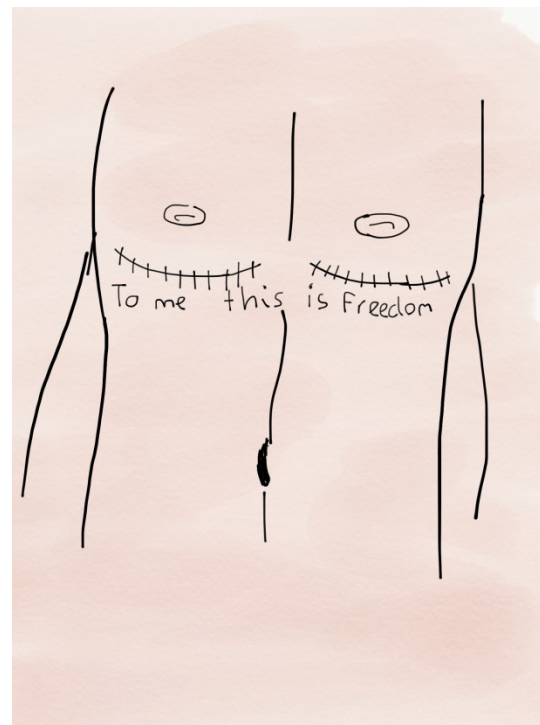
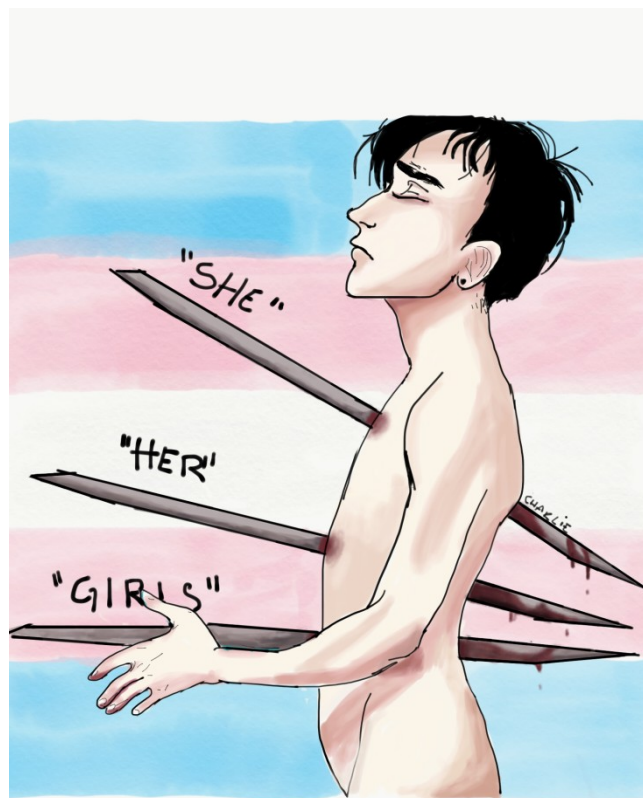
- to głęboko odczuwane, wewnętrzne i osobiste doświadczenie płci, które może (nie)zgadzać się z płcią przypisaną po urodzeniu.
- tożsamość płciowa niektórych osób wykracza poza binarne normy płciowe oraz inne pokrewne normy. Nie można tego udowodnić żadnymi badaniami, to poczucie które się ma.

Transseksualność

- Osoba, która przyszła na świat z żeńskimi narządami płciowymi i której płeć w metryce urodzenia wpisana jest jako żeńska, czuje się mężczyzną lub osoba, która przyszła na świat z męskimi narządami płciowymi i której płeć w metryce urodzenia wpisana jest jako męska, czuje się kobietą.
- Osoba ta dąży do bycia postrzeganą zgodnie z płcią odczuwaną i funkcjonowania w świecie społecznym w upragnionej roli.
- Rolą osób z otoczenia jest uszanować tożsamość płciową tej osoby

Funkcjonowanie w roli płciowej niezgodnej z tożsamością jest bolesne dla wielu osób transseksualnych

Rysunki: Charlie, Gdańsk 2018

Transpłciowość

- to szersze pojęcie niż transseksualność.
- to wszystkie nazwane i nienazwane tożsamości płciowe w których nie ma społecznie oczekiwanej zgodności pomiędzy płcią biologiczną, przypisaną jej płcią metrykalną, tożsamością płciową oraz pełnioną w społeczeństwie rolą płciową (gender).
- parasolowy termin, w którym **zawiera** się cała ludzka różnorodność płciowa, niezgodna z kulturowymi założeniami na temat płci.

Cisplciowość

- Osoby tradycyjnie upłciowione, tzn. jest zgodność pomiędzy tożsamością płciową, płcią biologiczną, metrykalną i innymi przesłankami płci.
- Np. osoba która czuje się kobietą, ma ciało żeńskie, metrykalnie jest kobietą (analogicznie mężczyzna).

Płeć prawna

Płeć, którą mamy wpisaną w dokumentach.

Po czym rozpoznajesz
jaką masz płęć?

Tożsamość płciowa

- głęboko odczuwane, wewnętrzne i osobiste doświadczenie płci, które może (nie)zgadzać się z płcią przypisaną po urodzeniu.
- Tożsamość płciowa niektórych osób wykracza poza binarne normy płciowe (podział na płć żeńską i męską) oraz inne pokrewne normy.
- Nie można jej udowodnić żadnymi badaniami, to poczucie które się ma.

Płeć prawna

- W Polsce oficjalnie (w dokumentach) funkcjonują dwie płcie – męska i żeńska.
- Są kraje w których prawnie rozpoznawane jest więcej płci, np. w Indiach od 2005 roku poza kategorią „kobieta” i „mężczyzna”, jest jeszcze jedna możliwość „hijra”. To opcja, która jest dozwolona we wniosku paszportowym.
- Inne kraje, które dopuszczają prawną kategorię dla osób, które nie identyfikują się jako kobieta lub mężczyzna („płeć niespecyficzna”, nieoznaczona „X” lub „neutralna”) to m.in. Australia, Malta, Nowa Zelandia i Pakistan.

Tożsamość seksualna

potocznie nazywana orientacją seksualną

Sposób w jaki dana osoba określa swoją seksualność z punktu widzenia płci osób, w których się zakochuje lub z którymi nawiązuje relacje intymne.

Odnosi się do uczuć i ogólnej koncepcji samej/samego siebie. Najczęściej mówi się o tożsamościach: heteroseksualnej, biseksualnej i homoseksualnej, jednak każda osoba może określić swoją tożsamość seksualną w całkowicie niepowtarzalny sposób.

Osoby które nie określają swojej płci i/lub seksualności w tradycyjny sposób czasami opisują się lub są opisywane pojęciem **queer**.

Podsumowanie

- Czego nowego dowiedziałeś się w trakcie dzisiejszych zajęć?
- Jak zdobyta wiedza będzie przydatna w Twoim codziennym życiu?

ZdrovveLove